

Hvordan skape muligheter for aktivitet og deltagelse?

Jorunn H. Midtsundstad

BARNEHAGENS BARNEROLLE

FRA ET NFR PROSJEKT I REGI AV AGDERFORSKNING OG UIA

- Veldig aktiv, veldig sosial, han er veldig motorisk flink, han er over alt, veldig humor, elsker å leke med andre barn. Han har et hørselsproblem, ellers er han veldig lett å ha med å gjøre og veldig sosial og kontaktsøkende - så ja, elsker å være i sentrum (mor).
- Ja, han tar jo ikke fem øre for å være ute å leke og klatre og han utfordrer seg selv kanskje litt for mye. Så det er sant, han er ikke forsiktig sånn som veldig mange er med Downs, som på en måte ikke tør, det er mye de ikke tør, men han tør mer enn han burde kanskje (styreren).
- For motorisk sett så var han mye flinkere enn veldig mange andre barn med Downs (koordinatoren -helsesøster) (Midsundstad, 2010).

INNHOLD

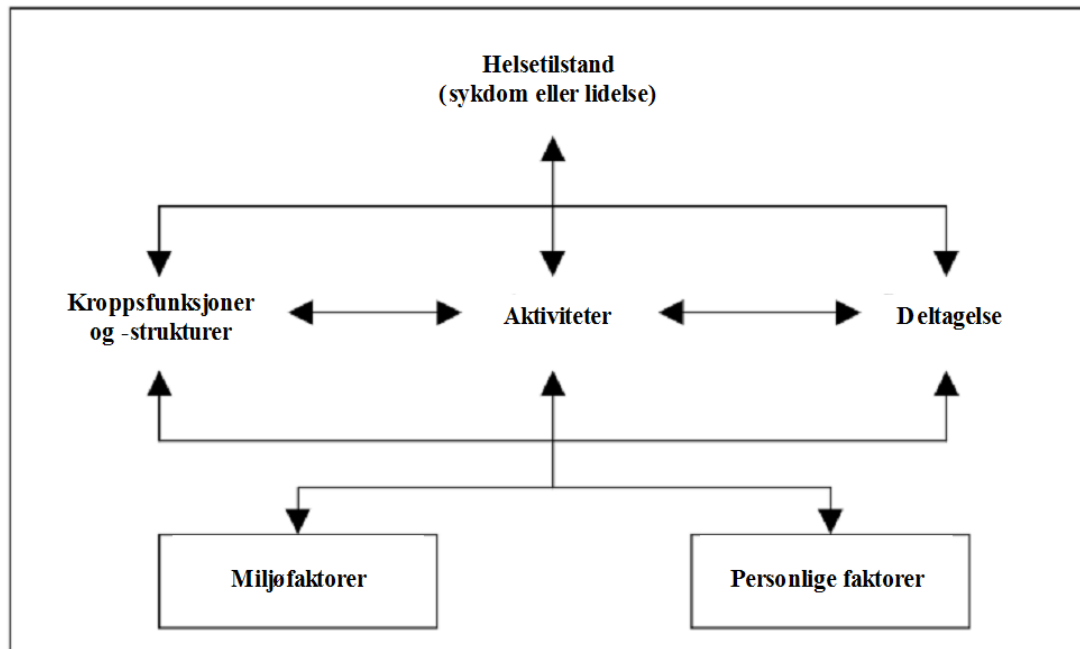
- Forsknings- og utviklingsarbeid
- Forventninger og forventningsstrukturer
- Inkludering og plassering
- Aktivitet og deltagelse
- Organisasjoner
- Sammenligningsgrunnlaget
- Målet

BAKGRUNN FOR TEMAET

- Fra 'Lærende regioner' (Langfeldt, 2015), og FOU i praksis: 'Samarbeid for barns helhetlige utbytte: Barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne (Cameron m.fl 2014), Drop-In metoden, School-In innovasjonsforskning (Midtsundstad, 2013).
- Organisasjonens betydning for inkludering
- Oppdragelse i rollen - organisasjonsmedlem
- Forventningenes betydning
- Felles forventninger – gode muligheter for rolleutvikling

FOKUS OG MÅLGRUPPE

- Barn og unge med funksjonsnedsettelse
- Minoritetshelse: Enslig mindreårige flyktninger og samer

ICF modellen (ICF 2001)

FORVENTNINGER TIL DELTAGELSE

- Dialogpreget undervisning
- Lærer og elever skaper innholdet sammen
- Gjensidighet
- Forventninger til fellesskapet
- Oppdrar klassen
- Gjør det enkelt for hverandre, deler, omsorg

- Reproduserende undervisning
- Spørsmål og svar
- Rett/galt svar
- Lydighet
- Forventninger til atferd og resultater
- Oppdrar enkeltelever
- Kontroll, privatpraksis

- Deltagelse i to skoler

FORVENTNINGER OG ANSVAR

- Forventninger – personlige
- Lærere senker sine forventninger til ulike grupper elever (Diamond m. fl. 2004)
 - USA – etnisitet
 - Norge – etnisitet? - yrkesfag? – sosioøkonomisk bakgrunn? – diagnoser? – kjønn?
- Forventningsstrukturer etableres i skoleorganisasjonen
- Påvirker ansvarsforståelsen
- Differensierer ansvaret for elevens læring sosialt og faglig

FORSKJELLER MELLOM TO SKOLER:

- «Vi bekymrer oss for elever som ikke klarer å ta til seg noe, de stille, utagerende...»
- «..regner med diagnose»
- «passer ikke inn hos oss»
- «vi skyver de litt bort, ikke sant – tar de ut–arbeidsro – men de mister jo tilhørighet da..»

- «Vi bekymrer oss for elever som går alene»
- «..vi dytter dem inn i flokken igjen..»
- «..de må sosialisere seg»
- «vi tar dem på fersken i å gjøre no' bra»
- «det hender vi henter de som ikke dukker opp..»

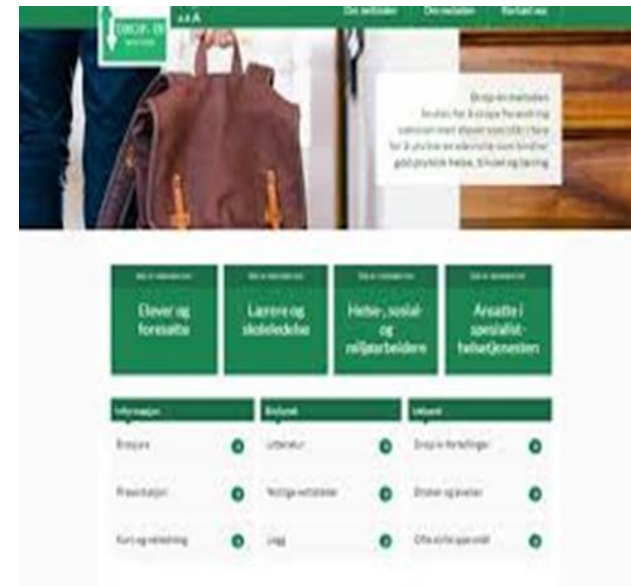
(Midtsundstad & Ingebrigtsvold Sæbø 2016)

FORVENTNINGER I ORGANISASJONER

- Forventningene i organisasjonen - «Det sitter i veggene»
- Forventningsstrukturer som begrep beskriver et system av forventninger i organisasjonen som former fellesskapet; voksenrollen, deltagerrollen, oppdragelsen og ansvarsforståelsen
- Voksne og barn utvikler sin rolle i møte med forventningene til atferd i organisasjonen (Fend, 2006)
- Forventningsstrukturene oppdrar i rollen

SKOLENS FORVENTNINGER

- Å ta bort vanlige forventninger gir dårligere muligheter
 - Mikkel – slapp lekser
 - Agnes – var på grupperom
- *‘Å unnskyldte betyr å utelukke’*
- *‘Å støtte til å mestre rollen betyr å inkludere’* (Midtsundstad, 2015)
- Forventninger kan stigmatisere og begrense

Dropinmetoden.no

FORVENTNINGERS BETYDNING

- Forventninger: kunnskap og kjennskap (Midtsundstad, 2013)
 - *Kunnskap – Diagnoser/forutsetninger*
 - ‘Det kommer til å ta lang tid...’
 - ‘Ja, du vet jo hvordan adhd-unger er...’
 - *Kjennskap - Kjenner familien*
 - ‘Da jeg så faren, skjønnte jeg at det ikke nytta...’
 - ‘Ja, du har jo søstera - så du vet hva jeg snakker om...’
 - FORVENTNINGER OG ANSVAR

INKLUDERING OG PLASSERING

- Inkludering avhenger både av person og organisasjon
- Organisasjonen skal gi plass til medlemmene og medlemmene skal finne sin plass
- Å gi plass: Å tilby tydelige og klare forventninger til rollene og samspillet – faglig og sosialt fellesskap(LR)
- Å plassere seg: Å orientere seg etter organisasjonens forventninger og hvordan ulike medlemmer plasserer seg

BARNEPERSPEKTIVET – INKLUDERING PÅ ORGANISASJONSNIVÅ

- Å få like forventninger som andre
 - Da kan jeg strekke meg
- Å plassere meg blant ulike barn og unge
 - Da har jeg mange å lære rollen av og finne min egen
 - Se etter hvordan de andre er medlemmer -modellæring
- Å være medlem i en organisasjonen det er enkelt å finne sin plass
 - Tydelige forventninger til rollen – veiledning

Ansvarsfordeling til barns beste?

Barn og unge med funksjonsnedsettelse i barnevernet

TONJE GUNDERSEN, GUNHILD R. FARSTAD & ANNE SOLBERG

RAPPORT
NR 17/11

Langt igjen?

Levekår og sosial inkludering hos menneske med fysiske funksjonsnedsetjingar

JON ERIK FINNVOLD

RAPPORT
NR 12/13

UTEN MÅL
OG MENING?

Elev- og
spesialundervisning
i grunnskolen

KUNNSKAPDEPARTEMENTET

Veileder

Fra eldst til yngst

Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole

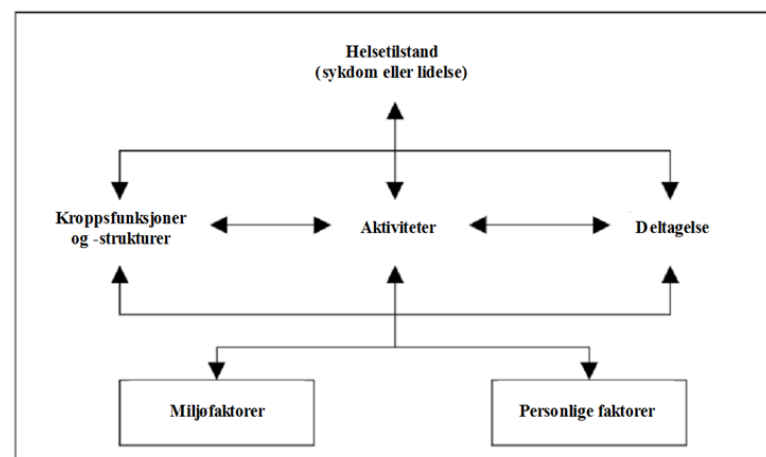
NÅR FAGFOLK PLASSERER

- På hvilke premisser?
- Kommunens tilbud? (forventningsstrukturer)
- Personens ønsker – tidligere erfaring?
- Pasient eller deltager? (Midtsundstad 2010)
- Person eller diagnose?

MILJØFAKTORER I KOMMUNENE

- Tilbud = forventninger
- Match: miljøfaktorer + personlige faktorer
- Organisering
- Organisering av kompetanse
- Organisering av frivillige
- Kartlegging
- Metoder
- Ressurser

TILHØRIGHET - FOR AKTIVITET OG DELTAGELSE

- Forebygge -
- Skape grunnlag for varig tilhørighet
- Aktivitet og deltagelse
- Opplevelsen av tilhørighet har innflytelse på flere dimensjoner av menneskers atferd og ønsker (Osterman 2000)

BARNEPERSPEKTIVET – INKLUDERING PÅ ORGANISASJONSNIVÅ

- Å få like forventninger som andre
 - Da kan jeg strekke meg
- Å plassere meg blant ulike barn og unge
 - Da har jeg mange å lære rollen av og finne min egen
 - Se etter hvordan de andre er medlemmer -modellæring
- Å være medlem i en organisasjonen det er enkelt å finne sin plass
 - Tydelige forventninger til rollen – veiledning
- Å få velge deltagelse i organisasjon ut fra interesse - ikke diagnose/utfordring
 - Da får jeg likeverdige muligheter

REFERANSER

- Aasebø, T., Midtsundstad, J. H., Willbergh, I. (2015). Teaching in the age of accountability: Restrained by school culture? *Journal of Curriculum Studies*. Web:1-21.
- Birkemo, A. og Bonesrønning, H. (2011). *Kan skolen forbedres?* Unipub. Forlag.
- Bonesrønning, H. & Iversen, J.M.V. (2010). Prestasjonsforskjeller mellom skoler og kommuner: Analyse av Nasjonale prøver 2008 SØF-rapport (Vol. 1). Trondheim: *Senter for økonomisk forskning*.
- Cameron, D. L., Tveit, A. D., Midtsundstad, J. H., Nilsen, A. C. E., Jensen, C. (2014). An examination of the role and responsibilities of kindergarten in multidisciplinary collaboration on behalf of children with severe disabilities. *Journal of Research in Childhood Education* 28.(3) pp. 344-357
- Fend, H. (2006) *Neue Theorie der Schule: Einführung in das Verstehen von Bildungssystemen*. Wiesbaden: VS, Verl. Für Sozialwiss.
- Greene, R. W. (2011). *Utenfor. Elever med atferdsutfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademiske
- Haug, P. (2014). *Dette vet vi om inkludering*. Gyldendal norsk forlag
- Langfeldt, G. (2015) *Skolens kvalitet utvikles lokalt. Presentasjon av funn fra forskningsprosjektet 'Lærende regioner'*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Luhmann, N. (2000). *Sosiale systemer. Grundrids til en til en almen teori*. København: Hans Reizelts forlag.
- Midtsundstad, J. H. (2010). Barnehagen viktig i samarbeidet om barn med individuell plan, *Første Steg*, oktober/ november
- Midtsundstad, J. H. (2013). Drop-In. En metode for å veilede elever til en positiv elevrolle. *Bedre skole. Tidsskrift for lærere og skoleledere*, Nr. 2 s. 24-29
- Midtsundstad, J.H. (2015). Bildung, - at risk in school organisations? In: C. Aprea & S. Hillen (Eds.) *Instrumentalism – where is Bildung left?*, 145 – 157.
- dropinmetoden.no